

Hvar

liggur ábyrgdin?

Tað er sjálvandi soleiðis í einum landi, at tá ið eitthvørt kemur uppi haft, tá ið slík viðurskifti koma á, sum tú heldur eitt samfelag hevur skyldu at taka sær av, so verður spurt eftir og kallað á stýrið landsins. tí tað er sjálvandi alla manna hugsan, at tað er tað, ið skal greiða tær flókjur, sum hin einstaki ikki kann greiða, ella sum hann ikki hevur skyldu at greiða.

Men, sum okkara stjórnarlag er skipað, so er ikki altíð so greitt at siga hvør ið ábyrgdin hevur, hvør ið skyldu hevur at leggja uppi og taka sær av einum máli, ið tórvar at verða loyst.

Sum kunnugt er tað so vordíð i demokratiskum londum, sum eru undir parlamentariskari stjórnarskipan, at størsti flokkur i tinginum myndar stjórn landsins — ella er eingin politiskur flokkur við fullum meiriluta, so mugu tveir verða i hóslag, ella ein hvør má leita sær stuðul frá øðrum flokkum. Hvussu ið er, so er altíð fólkinum greitt, hvør ið stýrslagið hevur i hondum, hvør ið ásekan skal fáa, tá ið okkurt er i ólagi.

Her hjá okkum i Føroyum hevur ikki verið so. Vit hava verið eitt amt, ein landslutur i einum ríki, vit hava havt eitt heimligt ting, sum havt hevur ráð- og ikki lóggevandi vald. Hetta ting hevur tó i seinri árum vunnið meiri ræði og fingið stórri ábyrgd. Ein kann tí greiða føroyskt stýrslag soleiðis, at tað er amt (amtmaður) og lógting, sum skulu hava umsiting landsins (administratión) i hondum.

Eina landsstjórn við ábyrgd fyri tinginum hava vit so statt ikki havt. Málini eru farin til nevndir, valdar av tinginum, at umrøðast. Ein høvuðsnevnd, landsnevndin, hevur sitið sum ein stjórn millum tingseturnar, hon skal hava havt i hondum at greiða mál, tingið legði frá sær, somuleiðis ákomandi mál, sum alt tingið ikki kundi ella ikki tórvaði at taka stóðu til.

Stýri landsins, ábyrgdin fyri umsiting og ákomnum málum, sum neyðug vóru skjótt at greiða, hevur ligið á mongum hondum og sum tað er vordíð nú, er tað at siga ógjørligt hjá vanligum manni at vera kunnugur við, hvør ið hevur eitt mál i hondum, hvørja skrivstovu hann skal venda sær til i høvuðsstaðnum, ella hvønn hann skal afinna, tá ið okkurt i samfelagnum ikki gongur til vildar. T.d. hvønn skal ein seta at tá ið sjúkrabú- viðurskifti eru vánalig ella tá ið

plássum tróta læknar? Tingið man hava eina hospitalsnevnd; men hvør situr i henni, hvør maður ella hvør flokkur hevur ábyrgd har? Og læknan. Hvør hevur ábyrgdina fyri, at pláss langar tíðir liggja i læknaløysi? Er tað lógting, amt ella landslæknin?

Sigast kann, at sum er hanga vit i leysari luft. Hetta er eitt stýrslag, ið er tað frægasta til at træstast um, hvar ábyrgd og skylda liggja.

Tað gav at býta undir bardaganum. Tá var trættst i fleiri ár um hvør, ið hevði stýri landsins i hondum. Tá var trættst um, hvørt 13 er meiri enn 12 ella 12 meiri enn 13. Og trættst kundi tað verða, og trættst kann tað verða. Tí vit hava ikki parlamentariska stýrisskipan her hjá okkum. I landsnevndini, stjórn landsins, sita menn úr øllum flokkum, og hvønn flokk er at seta at, tá ið landsnevndin tekur avgerðir, vit vilja lasta? Hvør flokkur skjýtur frá sær, tá ið ástendur og sigur at tað vóru hinir flokkarnir, ið spiltu spælið.

Øllum skilafólki er greitt, at vit her á landi mugu hava eina landsstjórn við ábyrgd, eina landsstjórn, har vit kunna vita, hvar ábyrgd skal verða lögð. Vit mugu fylgja øðrum demokratiskum londum og skipa landsins stýri sum tey. Vit kunna ikki lata okkara stýri upp i hendurnar á þútt fremmendum monnum, og vit kunna ikki hava okkara stýrslag sum eina keldu til tóma barnsliga trætu.

Latíð ein flokk mynda stjórn og latíð hann hava ábyrgdina. Tá kunna vit vita hvør, ið einki gjörði við uttanlanda- viðurskifti, sum vóru okkum livstýðandi, ella innanlanda- viðurskifti, ið tórvaðu bráða avgerð.

ÓLAVSØKAN 1947

Ólavsøkan i ár var væntandi við serligum athuga. Boðað var frá, at Noregs Snorrannevnd við Ólavi krúnprinsi á odda skuldi leggja at landi i Føroyum á heimferðini aftur til Noregs.

Ólavsøkuaftan legði Lyra so at i Havn. Snorrannevndin var við, men krúnprinsinum hevði ikki borið til at koma við, tí hann hevði skundisörindi at røkja heima i Noregi.

A bryggjuni tók Havnar býráð imóti Norðmonnum. Býráðsformaðurin J. P. Henriksen bjóðaði i vælvaldum orðum norsku frændunum vælkomnar. Leiðarin fyri Snorrannevndini svaraði og takkaði frá skipinum.

So gekk leiðin niðan á tinghúsvöllin, har formaður tings-

ins Öregaard helt vælkomu- röðu. Sangfelagið sang. Bróður Lars Eskeland rektor Eskeland helt röðu á nýnorskum. Aðrir talarar vóru Th. Petersen, umboðsmaður fyri Oslos býarstýri.

Aftaná fundin á Tinghúsvöllinum vórðu Norðmenn bodnir inn i tinghúsið til veitsluboð. Har vóru stuttar röður hildnar av Öregaard, Norðmanni og P. M. Dam. Seinasti talaði á føroyskum fyri at geva Norðmonnum høvi at hoyra röðu á føroyskum. Flestu Norðmenn sögdu seg at skilja hvørt orð i teirri føroysku röðuni.

Seinri um kvöldi hildu umboðsmenn fyri føroyska javn- aðarflokkinn og umboðsmenn fyri norska »Arbejderpartiet og norske Fagforeninger« hugnaliga samkomu. Har var av okkara norsku frændum hildnar röður, ið athugaliga ávistu, hvussu hitt norska »Arbejderpartiet« og norsku fakfelögin vóru knýtt saman til eina óbrótliga heild. Tað skyldaðist høvuðsákliga hesari samgongu, at hin norska arbeidarafjöldin i dag sat við landsins röður og longu hevði sýnt seg sum framúrskarandi stjórnarmenn. Noreg, sum lá i skeljum, var nú i sini afturbúreising fremri enn flestu lond, so frammalaga, at i donskum blóðum finnast i hesum dögum greinir við yvirskrift sum: »Norske Forhold efterlyses«.

Norðmenn vóru i Kirkjubø, lutlúku i føroyskum dansi og kendu seg væl fagnaðar har ið teir komu, sögdu teir.

Ólavsøkudag var sum vanligt skrúðgonga frá tinginum til kirkjuna og aftaná guðstænastuna aftur til tingið.

Men lögð og ótrútt gomlum siði kendist tað at siggja skrúðgonguna skerda við ikki einans mongum prestum, men eisini við mætum lögtingsmonnum, ið annars dáma væl at vera harðmæltur i tjóðskaparmálum og i at halda uppi siðum og eyðkennum Føroya tjóðar.

Betri er — sum tikið varð til — at vera i sambandsbólki og trúgvur góðum gomlum siðum enn at svikja hesar siðir og leika við sjálvstýris- og loysingarbraski.

Annars var Ólavsøkan fyllt við ymsum itróttum og itróttarkappingum og føroyskum og enskum dansi um kvöldini.

Úrslitið av hesum kappingum er givið aðrastaðni i blaðnum.

Loysingarmenn hildu fund. Sagt er, at ein røðarin — Guttormur Eysturoy — skuldi siga, at i Noregi var bara ein Quislingur, men i Føroyum vóru fyra. Summi fundarfólk skiltu taluna soleiðis, at hesir fyra

vóru teir 4 føroysku sendimenninir, ið niðri vóru gingnir við til at viðmæla uppskotið frá teirri donsku ríkisstjórnini.

Vit loyva okkum hervið at spyrja Guttorm Eysturoy, um hann skirir Louis Zachariassen, P. M. Dam, A. Samuelsen og Kr. Djurhuus sum Quislingar?

Uttanífrá.

Handilsnevnd úr Onglandi hevur verið i Moskva at gera handilsavtalu millum Rusland og Ongland. Hon kom ikki heim aftaná, at Molotov fór av Parisar-fundinum uttan at vilja ganga undir at taka við Marshall-tilboðnum, og tað meinast, at hesi lond fara at gera handilsáttmála sinamillum, hóast so hin russiski blaðheimurin ger ófór álop á Bevin og hina ensku arbeidarastjórnina, sum teir siga hevur tveitt seg við hold og hár i føvningið á »Uncle Sam« har yviri hinu megin Atlantshavið.

Stalin sigur, at hann i eitt vist áramál kann lata Ongland fáa 4 milliónir tons av hveiti.

Norðmenn flyta nógvan frystan fisk av landinum — meiri enn teir kunna komast út fyri. 11.000 tons skula fara til Italia og 25.000 til Ruslands.

Bergen var ikki Føroyingum ókunnigur tann tíð tað var. Ólavsøkudag varð hátíð hildin har til minnis um, at Hákon Hákonarson var krýndur i Kristkirkjuni i Bergen fyri 700 árum síðan. Nú eru kirkjur og onnur byggingarverk frá teirri stórtíðini avtoftað; men áhugavert er at hoyra, hvussu rannsóknirnar draga leivdirnar fram frá einari ríkari tíð, og menn i orðum mana hana fram fyri okkum.

Nógvir eru fundirnir, ið hildnir verða víða hvar, nú summarið er. Kristilig ungmannarórla hevði fund i Oslo, og hevði Baptistar frá øllum heimsins londum ein stórfund i København. Býarstjóri H. P. Sørensen, sum talaði og beyð vælkomnin, fannst at, at Grundtvigs-kirkjan var sýtt at lána til hesar Baptista-fundir. Tað var ikki i Grundtvigs anda, helt hann.

Føroya Fólkaháskúli

Vetrarskúli fyri dreingir verður frá 1. oktober til 29. februar.

Teir, ið ætla sær á skúlan, kunna søkja um styrk hjá amtinum. Bónarbræv um styrk má vera sent amtinum innan 1. september.

Nærri frágreiðing hjá

Jóhannesi av Skarði, Telf. 243.